

یاه هیال تمس هب تکرح (ب) رتالاب

۱. هیآروهظ:

راهظتسا کی، میرادی فرع روهظ کی ام

ار نی، دیآیم شنهذ رد انعم کی دننکیم هضرع ماع فرع هب ار یاهلمج کی ات هک تسا نیادی فرع روهظ، روهظ مییوگیم

دنناوخیم ار نیاناملسم و رفاک، تسانشوریلیخ ی فرع روهظ

▪ «جاوزالا» هن؛ «لاجرلا»

قرف. جاوزالا دیآیمن شنهذ رد لاجرلا دنیوگب ماع فرع کی هب ات زگره. ءاسنلا یلع نومآوق لاجرلا ینعی دیوگب اجنیادهدیم لامتحا یسک هچ. اهنز رب دنتسه مآوق اهدرم. دننکیم قرف یلیخ، دننکیم دیوگب تساوخیم ار نآ هک یسک. دننکیم قرف ترابع، نانشنارسمه رب، اهنز رب دنتسه مآوق اهرهوش ار لاجر هملک ی فرع روهظ سپ. نهتاجوز یلع، تاجوزلا یلع نومآوق جاوزالا تفگی، اهرهوش تفگی رب اهرهوش رب هن، اسن رب لاجر رب نومآوق لاجرلا دراد روهظ، کی نی. مینک راکنا میناوتیمن، تسین راکنا لباق. نانشیاهنز

▪ اهدرم و نزغومجم: «مه»

هب طقف «مه» هن، اهدرم و نزغومجم هب ددرگیمر ب «مه» ضعب یلع مهضعب هللا لضاف امب مه یکی و ددرگرب اهدرم.

▪ یغیرشت: مآوق

رفاک یتح ماع فرع. روهظ رطن زا مدید، تساروط نیادما مرواب مدرک شرکف مه هچ ره، رگیدیکی ءاسن رب مآوق لاجر دیوگب دهاوخیمن. نیوکت هن، دمهفیم یغیرشت مآوق زا دناوخب ار نآرق ی تقو ینعی، مآوق لاجرلا دیامرفیم هیآ ی تقو نآلا، هن. دندادن اهنز هک دندادی اهزیچ کی ینعی، دنتسه نینقت نم ینعی، دنروط نیاهدرم. دننک تیریدم ار هعماج دهاوخیم یغیرشت باتک ناوونع هب نآرق. تسامآوق هک تسا نیاباتک نیارد نم رطن، دینادب. دننامآوق. مدرک

دندادی ترابع کی، هغیرش هیآ لید دادقم لضاف موحرم نافرعلا زنک رد.

دندادیمزاوول هچ درگیمرتروص هک حاکن «حاکنلا مزاوول یف ةسماخل»

مکاح اهیف هیآلآ نآ مٹ

مایق نھیلع مهل یأ «ءاسننلا یلع نؤمؤوق لاجرلا» نأ ١-
[1]ءسایسل و ءوالولا

مه لیلدات ودآلک تسایس و تیالو شیانعم مه نآ، یعیرشت مآوق ینعی مآوق دنیوگیمناشیا
نامه، دنتفرگ یلک، تاجوز و جوز رد دندربن «ءسایسل و ءوالولا مایق نھیلع مهل». دندراد
نازیمل بحاص شیامرف.

ینیفرط : لیضفت

لیضفت هب لئاق ناشیا هک -مدیدن ار ناشتارابع نم الاح-[2]دندرک لقن یرهطم یاقآ موحرما
ماع فرع دزن روهظ یتح ینعی، تساینیفرط اچنیا لیضفت هک تساینا منامگ نم. دناینیفرط
هکنیا رطاخ هب دنءاسن رب مآوق لاجر دیامرفب لاعت م یادخ هک دوب نیا دوصقم رگا هکنیا رطاخ هب
یلع نومؤوق لاجرلا دیوگب عراش هک درک یم اضتقا هب طاخ تمکح، دندراد اهنز رب لیضفت اهدرم
دوب حضاو ترابع یلیخ؟ دومرف لودع لاعت م یادخ ارج. . نهیلعل هلال مهلضف امب ءاسنلا

عراش. دیوگب ینیفرط لیضفت دهاوخیم لاعت م یادخ هک دنکیم اچیا، فرع نهذ هب لودعلا سفن
..تسایفرع روهظ نیا. مداد لیضفت اهنز رب ار اهدرم هک دیوگب قلطم بلطم کی تساهتساوخن

دومرف ارج سپ. ،تسا هدشن تیاعر عوضوم و مکح بسانت اچنیا رد هک دسریم رس لاکشا یروف
اچنیا. دنتسه رگیدمه لکم کم؛ مهسفنال نولکم کم ءاسنلا و لاجرلا. نولکم کم هک دیوگب؟ نومؤوق
تاهج یتقو اما، تسایدوجوم نیفرط رد لیضفت تاهج ولو دیوگب دهاوخیم آقافتا، تساینا هتکن
تسا وایتمؤوق شاهمزال، یدرم و نزماطن ءاقب رد مینک هطحالم ام ار لیضفت

نآ، مینیبب ار نیفرط لصف دشاب لداعت یتقو هک «ضعب یلع مهضعب هلال لصف امب»
هفرط کی نم دیامرفیم لاعت م یادخ ینعی. [3]دوشیم ابیز یلیخ. نیا رب مآوق دوشیم لاجر تقو
و رسک، مدید ار نیفرط نم. تسایمؤوق سپ، صالخ و نزر رب دراد لیضفت و درم میوگب. مدرکن هاگن
دراد نزمه اهزیچ یضعب هکنیا رطاخ هب؟ اعیرشت نم مدرکن ناشمؤوق ارج، دننامؤوق لاجر. مدرک راسکنا
ینعی. نیا دوشیم ابیز یلیخ. دشاب مآوق درم دیاب میدید مدرک راسکنا و رسک هک عومجم رد اما
نآ رب عرفتم آقافتا «یلع نومؤوق» مه شدعب، «ضعب یلع مهضعب هلال لصف» هب دش لودع
اقافتا مه عوضوم و مکح بسانت نیاربانب. دناسریم ار تیمؤوق تهج هک تساینیفرط لیضفت
دوشب نایب مکحت اب هک یتقو نآ زا دوشیم ءغالب دشا، دوشیم مکح. دننامیم طوفحم نآ رد

راهظتسا ٢.

نیا یتقو. دیوگیم همدمقم کی لآوا. دندنکیمن هضرع ار هلمج ماع فرع هب لآوا هک تساینا راهظتسا
فرع، دیتفگ امش هک همدمقم نیا اب الاح. دیوگیم ار ترابع راب نیا، دیدرک رضاح وانهز رد ار همدمقم
میوگیم ار نیا. دیمهفیمن دیدوب هتفگن ار همدمقم نیا رگا هک دمهفیم یزیچ کی همدمقم نیا زا
راهظتسا ینیچهمدقم اب امش، دوبن شدوخ روهظ. دنکیم روهظ بلط، لاعفتسا باب رَهظتسا

تیم‌اوق عاونا

دورب راک هب دناوتیم روح دنچ م‌اوق هم‌لک

م‌اوق، ی‌قووق م‌اوق ار درم نم دی‌امرفیم غ‌رشم ناوونع هب لاعتم یادخ ینعی، ینینقت م‌اوق یکی ۱. نزشوگ ای، نکب یی‌اهراک کی هک دری‌گب ار ششوگ دناوتیم ینعی. مداد رارق، هاگداد رد هضرع لباق یاقاً موحرم هکنیا امک. قووق م‌اوق دوشیم نیا. شاب عبات ار یی‌اهراک کی مه وت دی‌وگب دری‌گب ار درادن مه یتافانم. [4] دنت‌فرگ ی‌قووق م‌اوق ار م‌اوق نیمه ناش هی‌شاح نآ رد یناگی‌اپ‌لگ

تسا ینی‌وکت م‌اوق مه یکی ۲.

هیلوط تیم‌اوق

یلوط م‌اوق میراد مه دروم کی ۳.

هجاوم نآ اب فرع نهذ هک ی‌روهط هجرد نیرتنیی‌اپ، شای‌لصا هبل نآ هکنیا ینعم هب ی‌لوط م‌اوق روط نیا دی‌اب، تسادخ‌نم فرح ینعی، نوم‌اوق لاج‌رلا. دی‌امرفیم دراد ادخ. تسا ینینقت م‌اوق دوشیم لوبق، دننکب هعباتم مه اهنز و دنهدب ماجنا، دننکب ماجنا ار ناشدوخ تیم‌اوق اهدرم دی‌اب. **دوشب**؟ مداد رارق ی‌غیرشت م‌اوق ار درم نم ارچ، وا لوط رد شت‌شپ اما. ینینقت دش س‌پ. دنشاب هتشاد تقباطم اقی‌قد ینعی. دنتسه م‌اوق هعماج نوریب، هبل‌غ و عون بسح هب نوچ. تسا تیلع هب رعشم اهدرم دی‌امرفیم ادخ. ی‌لوط روهط ات ود. مت‌فرگن ضرف اچنیا ضرع رد ار روهط اما. نی‌وکت اب ینینقت ارچ تنامض، ینینقت اب نم، تسه ینی‌وکت تیم‌اوق نآ هکنیا رطاخ هب ینعی؛ دنتسه م‌اوق آ‌عرش تسناوتیم‌ن یسک. دننک تفل‌اخم دشیم ی‌لو تعی‌بط باسح ی‌ور دوب تیم‌اوق. مداد نآ هب ینینقت اب تسا فراعتم هک ار یرما نآ عراش نم اما. دوب فراعتم نآ ی‌عی‌بط. دری‌گب ار ناششوگ. مدرک شلی‌مکت نوناق لعج نیا اب.

هی‌آ‌یاه هفلؤم ریاس رد تی‌لوط

ینعی «هل‌لا لّصف». درک حرطم ش‌دروم رد دوشیم ار بلطم نیمه نی‌ع مه «هل‌لا لّصف» تسا بلاج و؟ نی‌وکت رد هلّصف هن ای؟ عی‌ضولا و عی‌ل‌ع‌ج‌ل‌ا ق‌ب‌ت‌رم‌ل‌ا ی‌ف م‌ک‌ح‌ل‌ا ی‌ف هلّصف، عاشنا رد لّصف. انی‌وکت هلّصف نوچ، آ‌عی‌رشت هلّصف امب. شیات ود ره می‌ی‌وگی‌م.

اما. دنکن یدرم دناوتیم‌ن، دننکب قافنا دی‌اب ینعی ینعی اوق‌فنا. روطنیمه زاب مه «اوق‌فنا امب» اهره‌وش، تسا نیمه فراعتم مدرم دوخ هک ی‌زیچ نآ تسا عراش نی‌وکت نوچ؟ اوق‌فنا امب ه‌دش‌ل‌ع‌ج‌ا‌رچ، دنت‌ف‌گ‌نیمه نیرس‌ف‌م ار اوق‌فنا رصنع نیرتم‌هم اذل و. دندادیم ار هیرم، دندادیم ار ناشی‌اه‌ن‌ز‌ج‌خ، [5] ره‌م و قافنا، نای‌بل‌ا ع‌م‌ج‌م رد.

یضعب هك نيا بجوم هب مهلاؤم أنم اؤقفنأ امب وضعب یلع مضعب ؤلل لضعف امب :ديامرفیم [2]
رب دراد ییایازم درم هك نيا بجوم هب «ديوگیمن میدرك ضرع .دنراد ییایازم رگید ضعب رب اهنيا زا
کي اراد نزینعی ؛دنراد ییایازم یضعب هب تبسن یضعب هك نيا بجوم هب [ديوگیمن هكلب] «نر
ارب نر مینك باسح ار ایازم عومجم یتقو ؛ایازم هلسلس کي اراد درم و تسایازم هلسلس
یعون رگیدکي هب تبسن نیجوز تاساسحا ینعی .[تسا رتبانم] یگداوناخ طیح رد تیسوئرم
زا رگید عون مه درم هکنيا امک دریذپی ار درم تیسوئرم نر ،تیجوز طباور رد هك تسا تاساسح
؛ 29 ج ؛ یرهطم دیهش داتسا راثآ عومجم) میدرك ثحب نيا یورام هك ،دریذپی شدوخ رب ار نر طلست
ص ۴۴۷)

رد لیبق نيا زام و ،تسا یفرط ود ،دنکیمن قرف چیه ینعی دیآیم «ضعب و ضعب» نآرق رد اجره
یلع مضعب ؤلل لضعف امب ؤسننلا یلع نؤم اؤق لاجرلا :هیآ رد هلمج زا ،میراد دایز درم و نر دروم
ضعب

دناهش رکذتم اریبوخ یلیخ هتکن میدی یناج نر یوسوم یاقآ زا یاهلاقم رد .

یلع مضعب ؤلل لضعف امب ؤسننلا یلع نؤم اؤق لاجرلا :ديوگیمن نآرق هك دندوب هتفگ ناشیا
هك ییاهی رترب بجوم هب :ديوگب دهاوخیم ؤسننلا یلع لاجرلا ؤلل لضعف امب :ديوگیمن یضعب
زا نر و نر رب یاهبنج زا درم هك ییاهی رترب عومجم بجوم هب ،دنراد یضعب هب تبسن یضعب
زا رتشیب دیاش و تسا یتسرد رایسب فرح هك ،تسا درم لام تماوق هفیظو ،دراد درم رب یاهبنج
ضعب تسرپرس و یعار و یماح ناشی ضعب تانمؤم و نینمؤم .دشاب هتشاد نایب هب جایتحا نيا
(۷۹۴-۷۹۳ ص ؛ 22 ج ؛ یرهطم دیهش داتسا راثآ عومجم) ؟دننکیم هچ هك ؛دنتسه رگید

طیح رد تیسوئرم ارب نر مینك باسح ار ایازم عومجم یتقو :دوب نيا مه یرهطم دیهش ترابع [3]
[.تسا رتبانم] یگداوناخ

جوز رب هجوز باجیا میدقت هلیسم رد هورع رب یناگی یاپلگ هلالا تیآ موحرم هیشاح [4]

دنایامرف یم دیس موحرم :

(5) طوحأل اذك و ... نیی طفلل لوبقلا و باجیإل ینعمب ةغیصلل حاكئل یف طرئشي : (1 ةلأسم)
ةورعلل سكعلل زاول یوقأل ناك نإ و جوزلا بنجال نم لوبقلا و ةجوزلا بنجال نم باجیإل نوکی نأ
(596-598 ص ، 5 ج ؛ (یشحمل) یقثولا

دنایامرف یم هیشاح رد ناشیا :

نیجوزلا نیب ةقالع و ةفاضإ رابتعا رهاظلا وه ام یلع حاكئل ةقیقح نأل یوقأل لب... (5)
اضیأ قوقح هیلع اهل ناك نإ و اهراثآ و ةجوازملا مزاول یف ةجوزلا یلع جوزلا طلسل ةمزلتسم
جوزلا ةنطلس تحت اهلعتج نأب اهسفن یلع اهطلسل رابتعاب ةجوزلا لبق نم باجیإل ربتعیف
اهتّيجوز ءاشنإب هتنطلس تحت اهلعتج یتّح اهیلل جوزلل ةنطلس ال و هل اهتّيجوز ءاشنإب
امهنیب ةقالع ةجوازملا نأب لوقلا و تآشنأ ام لوبق هنم ربتعی ةلاحم الف اهل هتّيجوز و اهسفنل
فالخ وهف حلاصل مل بجوأم عراشلل امهیلل بجوأم نإ و رخآلا یلع امه دحأ نم ةنطلس مازلتسا نود نم
نهك اسم إ یف مهرّیخ و ؤسننلا یلع نؤم اؤق لاجرلا ل و زع لاق شّیح عرشلل و فرعلل نم یعارتی ام
م.ماقملا یف هركذل لاجم ال امم ماكحلأ نم كلذ ریغ و ناسحلإاب نهجیرست و فورعلملاب
(۵۹۸ ص ، ۵ ج ؛ (یشحمل) یقثولا ةورعل) .(یناگی یاپلگلا)

هک تسا نیا شاهمزال حاکن دقع «عجوزلا یلع جوزلا طلستل ةمزلتسم» :دنیا مرفیم :داتسا نایب مه یفرح «قوقح هیلع اهل ناک نا و» ،هلب .اهراثآ و ةجوازملا مزاول یف .دوشیم طلسم هجوز رب جوز قح هلاس ۵ ،هلاس ۲ هچب .تسا طلست زا ریغ نیشاد قوقح اما دراد یقوقح وا رب مه نر هک میرادن ؛حاکن فالخ هب :دنیوگیم .تسا طلسم وا رب تسین روظنم هک قح نیا اما .دراد شرپ رب ییاهزیچ هجوز رب دوشیم طلسم جوز ،حاکن هلیسو هب اما ،دراد رهوش رب یقوقح هجوز

،هداد شدوخ هب ادخ هک ار نا ،ار شدوخ دهاوخیم نوچ ؟اچ .دتفیب ولج نر دیاب امتح دش روظنیا یتقو رابتعا» :دنیا مرفیم .دنکب باجیا وا دیاب سپ .دهدب وا هب دهاوخیم ار اهسفن یلع اهسفن طلست نإ و اهراثآ و ةجوازملا مزاول یف عجوزلا یلع جوزلا طلستل ةمزلتسم نیجوزلا نیب ةقالع و ةفاضإ نأب اهسفن یلع اهطلست رابتعاب عجوزلا لباق نم باجیإل ربتعیف اضیأ قوقح هیلع اهل ناک جوزلل ةنطلس ال و هل اهتّيجوز ءاشنإب جوزلا ةنطلس تحت» دهدب رارق ار شدوخ هطلس «اهلعجت .دهدب رارق ار شدوخ دیاب سپ .دیآیمن دهن رارق ار شدوخ ات «هتنطلس تحت اهلعجي یتّح اهیلع .دشاب وا هیحان زا دیاب امتح باجیا سپ

‘نأب لوقلا و تأشنأ ام لوبق هنم ربتعی هلاحم الف اهل هتّيجوز وأ هسفنل اهتّيجوز ءاشنإب» مازلتسا نود نم امهنيب ةقالع ةجوازملا» :هکنیا هب لوق .دنکیم یرگید لوق در دراد «ةجوازملا مه اب ات ود هتفگ «حلاصمل بجوأ ام عراشلا امهیلع بجوأ امّنإ و رخآلا یلع امهدحأ نم ةنطلس میوگب یروحنیا هکنیا ،هن دنیوگیم ؟هچ ینعی طلست ،دیهدب لیگشت هداوناخ ،دیشاب

ریگ ،دراد شلبق یلالقتسا کی نر عرش مه ،فرع مه «عرشلا و فرعلا نم یءارتی ام فالخ وهف» ۶/ ۳۱ خیرات ،حاکنلا باتک هق ف هسلج)شرهوش هطلس دوشیم دوریم دنکیم جاودزا .تسین یسک (۱۳۹۸

و نهیلع مهمیوقت ةلع نایب کلذ لك ةقفنلا و رهملا نم نهیلع «مهلاومأ نم اوقفنأ امب و» [5] (۶۹ ص، ۳ ج ،نآرقلا ریسفت یف نایبالا عمجم)نهرمأ مهتیلوت